Alkmaar, 11 maart 2025

Geachte leden van gemeenteraad en bestuur van Bergen op Zoom,

Zeer onlangs kwam ons ter ore dat de verzelfstandiging van Museum Het Markiezenhof in uw stad mogelijk negatieve gevolgen heeft voor de stadsbeiaardier. De Koninklijke Nederlandse Klokkenspel-Vereniging, die de belangen behartigt voor de beiaardcultuur in ons land, raadt u ten sterkste af te bezuinigen op het beiaardspel. Daar hebben we een aantal goede redenen voor.

Muzikale ambassadeur

Uw stad heeft het geluk en voorrecht een uitstekend musicus als beiaardier binnen haar gemeentegrenzen te huisvesten. Janno den Engelsman is een musicus die zich op diverse gebieden laat kennen als een veelzijdig en bij de stad betrokken persoon en die bovendien in 2006 de Sakko Cultuurprijs voor Kunsten en Letteren ontving. Op het carillon geeft hij stem aan hetgeen in stad en dorp leeft. Als stadsbeiaardier van Bergen op Zoom en als beiaardier van Halsteren binnen het samenwerkingsverband met zijn collega Toni Raats maakt hij muziek voor alle inwoners, vervult zo een samenbindende functie en geeft stad en dorp op die manier haar klankkleur. Uw beiaardier is een vakkundig ambassadeur van het unieke instrument en zet daarmee ook Bergen op Zoom op de kaart, getuige bijvoorbeeld een geslaagde internationale bijeenkomst in Bergen op Zoom die op 12 januari 2025 plaatsvond rond het carillon.

Levend erfgoed

De beiaard is een vorm van levend erfgoed van en voor de gehele bevolking. Al in 1514 was een beiaardier actief in Bergen op Zoom. Het huidige carillon is indirect door de burgers en bedrijven van Bergen op Zoom bekostigd: zijn voorganger uit 1938 werd in de nadagen van de oorlog verwoest en uit de schadevergoeding werd het nieuwe instrument betaald. Overigens is die in 1951 geïnstalleerde beiaard vanwege de (pythagoreïsche) stemming van de klokken uniek in ons land. De beiaardcultuur is geplaatst op de Inventarislijst Immaterieel Erfgoed Nederland. Daarmee maken ook de instrumenten van Bergen op Zoom (75 jaar in 2026) en Halsteren (50 jaar in 2027) deel uit van een reeds lang bestaand cultureel netwerk dat typerend is voor Lage Landen. Deze rijke geschiedenis brengt de verantwoordelijkheid met zich mee om dit uniek en klinkend erfgoed levend en spelend te houden voor toekomstige generaties.

Kapitaalvernietiging

Carillons worden gemaakt om eeuwen te kunnen functioneren. De technische werking van het instrument en het bijhouden en vernieuwen van de automatische muziek liggen in de handen van de beiaardier, een professional met een bijzondere collectie vaardigheden. Een beiaardier die regelmatig de beiaard bespeelt, signaleert tijdig de gebreken en kan aangeven welk onderhoud op korte en op lange termijn nodig is voor het behoud van het instrument. Dit geldt ook voor de storingen en toekomstige storingen in het automatisch spel. Bovendien hebben we uit de praktijk geleerd dat een beiaard die niet bespeeld wordt technisch gezien bijzonder snel in verval raakt. Wat begint als een bezuiniging op korte termijn, leidt op de lange termijn tot kapitaalvernietiging. Wanneer na een aantal jaren de wens ontstaat het carillon weer in ere te herstellen, ziet de eigenaar zich geconfronteerd met onverwacht hoge kosten. Vaak blijkt dan, dat het handhaven van regelmatige bespelingen door een beiaardier uiteindelijk goedkoper zou zijn geweest. Het schrappen van de functie van stadsbeiaardier zal daarom leiden tot kapitaalvernietiging, maar ook tot teloorgang van de stedelijke gezelligheid en een eeuwenoud klankbeeld dat hoort bij de identiteit van Bergen op Zoom. Daarnaast worden in Halsteren de zeer recente materiële en immateriële investeringen om de beiaard een volwaardige plaats binnen de samenleving te geven tenietgedaan.

Klankkleur

Als Koninklijke Nederlandse Klokkenspel-Vereniging doen we een dringend beroep op de raadsleden om de functie van beiaardier te behouden en te garanderen voor de toekomst. Immers, het relatief kleine bedrag dat de bezuiniging zou opleveren weegt niet op tegen de grote nadelen die een dergelijke beslissing met zich meebrengt. Bergen op Zoom en Halsteren zullen een deel van hun klankkleur verliezen en bovendien riskeren op langere termijn juist voor hogere kosten komen te staan.

Graag zijn wij bereid om u van verdere informatie te voorzien.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van de KNKV,

dr. Christiaan Winter

Voorzitter Koninklijke Nederlandse Klokkenspelvereniging (KNKV)
Tel: 06-34190277
www.klokkenspel.org